

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

78. Ad offendentes Cardinales incurrant in crimen læsæ Maiestatis & quid
si, contra illos tantum verba iniuriosa protulerint? Et an ipse Imperator
offendens Cardinalem aliquo modo expresso sit reus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

teneo in fauorem dominorum Cardinalium, atque illam præter Doctores citatos tenet etiam Albanus de Cardinalibus, *quest. 47.* in casu contingenti omnino videndus, qui respondet ad argumenta quæ pro contraria sententia docet Corsetus *vbi supra.* Nec desinam hic apponere exemplum Cardinalis Ximenij Archiep. Toletani, qui, teste Gomezio de rebus gestis Ximenij lib. 3. & Rousellio in *histor. Pontif. iur. lib. 2. cap. 10. num. 18.* cum audiret strepitum trahentium quemdam ad furcas, iussit illum exolui, id permissi suæ dignitati asserens.

RESOL. LXXVI.

An si quis eiciat Cardinales à terris, in quibus nati sunt, aut domicilium habent, incurrant excommunicationem Bulla Cæna, si non exercent Legationem aliquam?

Et quid si solis verbis comminatoriis, quis eiciat prædictos Cardinales si ob minas actus relinquunt loca?

Idem dicendum est in prædictis casibus de iussa exequentibus, quia huiusmodi censentur vna persona cum mandante.

Et an idem dicendum sit de Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Legatis Sedis Apostolicæ, & Nunciis? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 82.

§. 1. Negatiuam sententiam docet ex Vgolino Duardus in *Bulla Cæn. lib. 2. can. 11. q. 6. n. 6.* vbi sic ait. Ad contrahendam prædictam excommunicationem oportet, vt dicti Antistites eiciantur à prædictis locis, dummodo sua sint, id est, in eis iurisdictionem habeant ratione suarum dignitatum, siue iurisdictione spiritualis sit, siue temporalis. Nam quamuis nomen illud suum sit æquiuocum, vt habetur ex Bart. *l. cum in testamento, ff. de aur. & argent. leg. & l. ason in l. pecunia n. 2. ff. si cer. per.* atque aded aliquando significet dominium & proprietatem vt in *l. 2. ff. de relig. & sumpt. funer.* aliquando id, quod de facto tenetur, vt ait Bart. *in rub. E. de verb. sign. n. 5.* & aliquando id, quod sub cura & administratione habetur, vt per gloss. *in c. 2. ver. rebus suis.* vbi etiam Felin. *de iur. iur.* nihilominus hoc loco per ly suis, significatur dioceses, territoria, & tetra, seu dominia, in quibus Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Apostolicæ Sedis Legati, & Nuncijs iurisdictionem ratione suarum dignitatum obtinent, siue iurisdictione sit temporalis, siue spiritualis simul, qualis est quam habet Episcopus Imolensis Bagnariæ, siue spiritualis tantum, vt Episcopi in suis Diocesis, quas habent in locis aliorum Principum, & legati ac Nuncijs in suis locis. Vbi eorum munera obeunt. Archiepiscopi & Patriarchæ in suis Provinciis, & Cardinales in suis Ecclesijs titularibus, quoniam hoc priuilegium ob eas dignitates ipsis concessum est. Ita Duardus, cui adde Soufas in *Bulla, c. 12. ante disputat. 60. numer. 3.* Coriolanum in *Bulla Cæn. excommunic. 4.* & Filiucium *tom. 1. tractat. 16. cap. 9. num. 248.* & Reginaldum *tom. 1. lib. 9. cap. 20. num. 225.*

2. Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo, quam tuetur Scortia in *Bulla Pontif. epist. 166. theorem. 420.* Naldus in *sum. ver. Bulla Cæn. num. 46.* Alterius de *conf. tom. 1. lib. 5. disput. 12. c. 4.* & Bonacina in *Bull. Cæn. disp. 1. q. 12. punct. 1. num. 17.* & ratio est, quia in hoc casu verificantur verba Canonis absolute excommunicantis efficientem præfatos Cardinales, vel Prælatos à terris suis, terra enim quæ alicui titulo patrimonij, hæreditatis, originis, vel domicilij competit,

juxta communem & vulgarem loquendi modum dicitur sua.

3. Sed obiicies, Papa istam excommunicationem imposuit fauore dignitatum, alioquin ipsarum mentio frustra hic facta fuisset; ergo vt quis excommunicationem contrahat, debet expellere Prælatum à loco, in quo spirituales, vel temporales iurisdictionem habeat ratione dignitatis, non titulo patrimonij, aut alia ratione. Resp. etiam si Papa in gratiam dignitatis hoc priuilegium concesserit, nihilominus cum absolute & indistinctè loquatur, par non est vt nos hoc priuilegium ad terras ratione dignitatis subiectas restringamus, & in hoc casu non solum iudices & Principes, sed etiam iussa exequentes in dictam excommunicationem incidunt, quia huiusmodi censentur vna persona cum mandante Cardinales eici, & idem est vt iurisdictione delictum, vt patet ex ipso Soufa. *vbi sup. n. 4. & c. 10. disp. 58. conclus. 3.*

4. Notandum est etiam hinc obiter incidere in dictam excommunicationem si quis eiciat Cardinales modo quo supra, solis verbis comminatoriis? requiritur tamen effectus, id est, vt Cardinalis ob minas actus relinquat loca, vbi moratur, & recedat. Ita Alterius de *conf. tom. 1. lib. 5. c. 4. in fine.* Scortia, Duardus & Bonacina *vbi supra,* quibus adde Filiucium *tom. 2. tr. 16. c. 19. n. 249.*

RESOL. LXXVII.

An si quis insultum faciat ad domum Cardinalis, vt ex hoc ei verecundiam tantum inferat, incurrat excommunicationem Bulla Cænæ? Ex part. 5. tr. 2. Ref. 81.

§. 1. Negatiuè respondet Acoſta in *Bulla Cruc. q. 65. Sayrus lib. 3. c. 65. n. 6.* Filiucius *tem. 1. tract. 16. cap. 9. n. 145.* Duardus in *Bulla Cænæ, lib. 2. can. 11. q. 7. n. 3.* Barbosa in *Collectan. Doct. in 6. Decretal. lib. 5. tit. 9. c. 5. num. 7.* & alij, quia in tali casu sic facientes non dicuntur Cardinales hostiliter insequi, contra quos Bulla infert excommunicationem, & cap. felicitis alias pœnas.

2. Verum semper mihi magis placuit opinio Alterij de *conf. tom. 1. lib. 5. disput. 12. cap. 4. col. 4. fol. 616.* vbi ex multis validis rationibus probat sic facientes in censuram Bullæ incurtere, quia verba legis iuxta finem, propter quem edita est, intelligi debent, ex *l. in agris, de acquir. rer. dom. & cap. finali, de prob.* Sed finis Summi Pontificis in Bulla fuit prouidere dignitati Cardinalium, vt ab omnibus debito honore afficerentur, & à nemine laederentur. Verum huic fini non satis prospectum fuisset, si censura lata esset solum in eos, qui Cardinales insequerentur dum fugerent, vt euitarent manus insequentium, nisi comprehenderet etiam illos, qui insultum facerent in eorum domos, nam quamuis illa obfessio non ordinaretur ad pœnam, vel actum iudiciale contra illos, tamen reuera est ignominiosa ipsi Cardinali, neque fieret sine graui eiusdem Cardinalis iniuria: ergo, &c. Reliquas rationes videbis apud Alterium *loc. cit.*

RESOL. LXXVIII.

An offendentes Cardinales incurrant crimen læsæ Maiestatis, & quid, si contra illos tantum verba iniuriosa protulerint?

Et an ipse Imperator offendens Cardinalem aliquo modo expresso, sit reus læsæ Maiestatis?

Et in textu huius Resolutionis proponuntur 37. pœnæ, LI 4 qua

qua supra dictis infliguntur; & quod offendentibus familiares Papa, vel Cardinalis poena imponitur pro qualitate culpa? Ex part. 5. tractat. 2. Resolut. 80.

§. 1. Offendentes Cardinales eos esse reos læsæ Maiestatis, patet ex c. *felicis, de panis, in 6.* vbi supra dictis plurius infliguntur poena, nempe 37. vt obseruat Manfredus de Cardin. cap. 8. & Lancellor. in *Templo iud. lib. 2. c. 2. de Cardin. §. 3. n. 26. in d. cap.* Cardinalem S. R. E. qui fuerit hostiliter insequutus, vel percussit, aut ceperit, vel socius fuerit facienti, aut fieri mandauerit, vel factum ratum habuerit, aut consilium, auxilium, vel fauorem dederit, vel postea receptauerit, aut scienter defensaerit, sit reus læsæ Maiestatis, perpetuo infamis, dissidatus, & bannitus, non potest testari, nec succedere, etiam ab intestato, eius adificia dari debent in ruinam nullo tempore reparanda, nullus ei obligatur reddere debitum, vel respondere in iudicio, eiusque bona applicantur fisco; sit ipso facto priuatus omni feudo, gubernatione, beneficio Ecclesiastico, de quibus Rector Ecclesiæ disponere poterit. Eius filij, nepotes, vel pronepotes per rectam lineam priuantur beneficiis, sine spe ascensionis ad dignitates, regimen, honores etiam mundanos; non sunt apti ad Ordines, nec ad testificandum, nec ad actus legitimos; & prædictus atque alij tanti mali participes sunt excommunicati, & singulis diebus festiuis vt tales publicari debent, dum sunt contumaces, nec absolui possunt nisi à Papa, præmissis festigationibus in nudo ad cautelam, & ultra mare ad triremes relegari debent. Illum autem qui fuit simpliciter Consiliarius, vel fautor, iudex pro qualitate culpæ castigare poterit. Prædictæ item poenæ per Papam extendi poterunt ad collaterales fratres, videlicet nepotes & pronepotes talium. Contra vero offendentes familiares Papæ, vel Cardinalis poena imponi poterit pro qualitate culpæ. Tandem contra occidentes Cardinalem, vel dantes causam mortis, acriter etiam à laicis & secularibus insurgere debet, qui si non fecerint hæc obseruari intra mensem, sunt excommunicati, & eorum ciuitas priuatur Pontificalibus, & est interdicta.

Sed de istis poenis, & de tota hac materia videbis Farinacium in *Praxi crim. q. 112. à n. 75. usque ad num. 131.* Barbosam in *Collect. Doctor. tom. 3. in 6. Decret. lib. 5. tit. 9. c. 5. per totum.* Azevedum in *recopil. lib. 8. leg. 1. tit. 18. n. 7.* & expositores Bullæ Cœnæ in *Can. 11.*

2. Verùm difficultas est, an qui iniuriam verbalem in Cardinalem protulit incidat in poenas d.c. *felicis*, ita vt dicatur incidisse in crimen læsæ Maiestatis? Hanc quæstionem latè discutit Albanus de Cardin. q. 42. *prinil. 7.* & licet pro affirmatiua sententia multas adducat rationes, tamen ipse in negatiua persistit, quam etiam tenet Couarr. *lib. 1. var. cap. 11. nu. 5.* Plazza de *delictis lib. 1. cap. 2. num. 5.* Diaz in *pract. crimin. cap. 69. num. 3.* Naldus in *sum. ver. Bulla Cœna, n. 45.* Alterius de *Censuris, tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 4. quest. 2.* Zechius de *Republ. Christi. tit. 3. de Cardinal. num. 9. prinileg. 3.*

3. Non desunt tamen Doctores (tanta est dignitas Dominorum Cardinalium) asserentes in tali casu Cardinalem iniuriantes poenas dicti *cap. felicis*, non effugere & reos læsæ Maiestatis effici; & ita præter Ioannem Ananiam in *cap. 1. de maledictis, col. 4.* & Felin. in *c. non dubium, num. 5. de sentent. excomm.* tenet hanc sententiam Hieronymus Manfredus *tract. de Cardinal. decis. 205.* & Iacobatus de *Conciliis lib. 1. fol. 39. col. 1. lit. B.* quia verbum *percussit* in d. cap.

felicis positum duplicem sensum habet, verificari enim potest & in percussione verbali, & actuali; vnde ista constitutio licet pœnalis sit, attamen simul fauorabilis est, cum præcipuè in fauorem Cardinalium edita sit, debet ergo hanc percussionem verba-lem complecti.

4. Notandum est etiam hic obiter, quia in d. c. *felicis*, nullus omnino excipitur, & idè notat Gigas de *crimine læsæ Maiestatis lib. 1. q. 5. num. 10.* & Gambacurta de *immunit. lib. 5. c. 40. num. 5.* etiam Imperatorem ipsum offendendo Cardinalem aliquo modo in d. c. *felicis*, expresso, esse reum læsæ Maiestatis, quod etiam tenet Glossa *id. cap. Apostolica de sentent. & re iudicata, ver. Cardinales.*

RESOL. LXXIX.

An si quis percutiat Cardinalem percussione leuissima, incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et quid, si ictus solummodo vestes tetigit, aut eleuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis postea non percutiat? Ex part. 5. tract. 2. Resolut. 92.

§. 1. Affirmatiuè respondeo cum Seortia in *Bull. Pont. epist. 166. theor. 420.* vbi sic ait. Actiões principales quæ excommunicationi subiiciuntur contra offendentes Cardinales, sunt hæc: Interdictio, mutilatio, &c. Percussio iniusta etiam si physice sit leuissima, dummodo existimetur secundum moralem opinionem grauis iniuria ratione honoris & dignitatis: vt si Cardinalis percutiatur chirotheca. Ita ille. Vide etiam circa præsentem quæstionem Megalam in *3. p. lib. 3. c. 9. g. 1. n. 5.* qui n. 6. notat incurrere censuram Bullæ, si quis habet animum percutiendi Cardinalem, si ictus solummodo vestes tetigit, nam qui percutit vestem, qua est indutus Cardinalis, formaliter illum percutit, & per accidens est, si ictus personam non tetigit. Adde quòd ex Alterio de *cons. tom. 1. lib. 5. disp. 12. cap. 5. dub. 1.* posset quis dicere incurrere etiam excommunicationem Bullæ Cœnæ eleuantem manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis postea non percutiat.

RESOL. LXXX.

An qui offensionem in Cardinalem, cum possit, non impedit, incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an idem dicendum est de illo, qui sine vite periculo clamando poterat eiusmodi Prælatis opem ferre, & non clamauit aut pecunia eos redimere, & non redemit? Ex part. 5. tract. 2. Ref. 88.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Bonacina in *Bullæ Cœnæ disp. 1. q. 12. punct. 3. n. 14.* vbi putat eum, qui non prohibet delicta; de quibus loquitur Bulla, non affici excommunicatione huius Canonis, non prohibendo præcisè, nisi fortè consentiat cooperando, & auctoritatem præstando. Ratio est, tum quia communiter approbati solet *regul. iur. in l. culpa caret. ff. de regul. iur.* in qua dicitur neminem ex sola scientia & notitia criminis teneri; tum quia in hoc Canone, excommunicantur patran-tes delictum, vel præstantes auxilium, consilium, & fauorem ad illud patrandum, qui autem non impedit, propriè loquendo, non præstat auxilium, consilium, vel fauorem, cum negatiuè se habeat: auxilium verò, consilium & fauor po sitiuum